МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА МИТНОЇ СПРАВИ

КАФЕДРА МИТНОЇ СПРАВИ ТА ТОВАРОЗНАВСТВА

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА (ПРОЄКТ)

на тему: «ДІЯЛЬНІСТЬ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ У СФЕРІ МИТНОЇ СПРАВИ»

Здобувача вищої освіти *бакалаврського* рівня, *4* курсу, групи *ММБ-20-1*

спеціальності *073 Менеджмент*

освітня програма *Менеджмент митної справи*

_____ **Малинюка Максима Володимировича**

(підпис)

Науковий керівник _____ **Мельник О.В.,** *к.е.н., доцент*

(підпис)

Гарант освітньо-професійної

програми _____ **Мельник О.В.,** *к.е.н., доцент*

(підпис)

Допущено до захисту за рішенням кафедри митної справи та товарознавства

протокол від «29» 05 2024 № 13

Завідувач

кафедри _____ **Зубрицький А.І.,** *к.е.н.*

(підпис)

Ірпінь – 2024

Реєстрація № 13 21.06.2024

(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до 21.06.24

(дата) (підпис) (до захисту, на доопрацювання)

Результат захисту 4 (добре) 21.06.2024

(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: _____ Дмитрієва К.В.

(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії: _____ Хабловська О.І.

(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Мельник О.В.

(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Мельник Т.В.

(підпис) (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	Від 0 до 10			
2. Роздатковий матеріал	Від 0 до 5			
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	Від 0 до 25			
4. Апробація (участь у конференціях)	Від 0 до 10			
РАЗОМ БАЛІВ	Від 0 до 50			
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	Від 0 до 100	70		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П. І. П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
70	C	4	12.06.2024	

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	ЄХ	2 (незадовільно)

Факультет/навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра митної справи та товарознавства
Спеціальність 073 Менеджмент
Освітня програма Менеджмент митної справи

Затверджую
Завідувач кафедри **Гребельник О.П.**
«_____»_____2023 р.

Завдання на кваліфікаційну роботу (проєкт)
здобувачу вищої освіти
Малинюка Максима Володимировича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи (проєкту)
Діяльність контролюючих органів у сфері митної справи
Затверджена наказом ректора від «24» 10 2023 р. № 1429
2. Строк здачі закінченої роботи_____
3. Мета роботи – визначення особливостей діяльності контролюючих органів у сфері митної справи, виокремлення проблем та перспектив вдосконалення діяльності контролюючих органів у сфері митної справи.
Об'єкт дослідження – суспільні відносини у сфері митної справи.
Предмет дослідження – діяльність контролюючих органів у сфері митної справи
Орієнтовна база дослідження – Київська митниця
4. Вихідні дані до роботи навчальні посібники, підручники, монографії, наукові статті. У якості інформаційного забезпечення використано матеріали періодичних видань, статистичні дані світових організацій, статистичні дані про стан контролюючих органів у сфері митної справи.
5. Перелік графічного матеріалу: 5 таблиць, 1 рисунок.
6. Зміст випускної кваліфікації (дипломної) роботи (перелік питань за кожним розділом)
Теоретичні засади діяльності контролюючих органів у сфері митної справи;
Поняття, принципи та функції митного контролю;
Правові та організаційні основи діяльності контролюючих органів у сфері митної справи;
Аналіз організації та здійснення митного контролю в Україні;
Структура та функції Державної митної служби України;
Аналіз форм та методів митного контролю в Україні;
Напрями вдосконалення управління експортно-імпортних операцій підприємства;
Проблеми та перспективи вдосконалення діяльності контролюючих органів у сфері митної справи;

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи	Строк виконання етапів робот	
		За планом	Фактично
1	Вибір теми, вивчення літературних джерел, постановка проблеми та складання плану кваліфікаційної роботи	02.10.2023	02.10.2023
2	Вибір та вивчення навчальної, наукової та методичної літератури за темою	20.10.2023	20.10.2023
3	Видача завдання науковим керівником	06.11.2023	06.11.2023
4	Підготовка першого розділу роботи та подання її науковому керівнику	06.02.2024	06.02.2024
5	Підготовка другого розділу роботи та подання її науковому керівнику	02.03.2024	02.03.2024
6	Підготовка третього розділу роботи та подання її науковому керівнику	03.04.2024	03.04.2024
7	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	23.04.2024	23.04.2024
8	Подання роботи для перевірки на наявність плагіату	02.05.2024	02.05.2024
9	Попередній захист роботи	14.05.2024	14.05.2024
10	Отримання відгуку керівника роботи	27.05.2024	27.05.2024
11	Допуск роботи зав. кафедрою до захисту	31.05.2024	31.05.2024
12	Отримання зовнішньої рецензії	05.06.2024	05.06.2024
13	Захист роботи	10-13. 06. 2024	10-13. 06. 20

4. Дата видачі завдання «06» листопада 2023 р.

5. Науковий керівник кваліфікаційної роботи(проєкту) _____ **Мельник О.В.**
(підпис) (прізвище,ініціали)

6. Гарант освітньо-професійної програми _____ **Мельник О.В.**
(підпис) (прізвище, ініціали)

7. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти _____ **Малинюк М.В**
(підпис) (прізвище, ініціали)

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу

здобувача вищої освіти Державного податкового університету

ОП «Менеджмент митної справи»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Малинюка Максима Володимировича

на тему: «*Діяльність контролюючих органів у сфері митної справи*»

Визначено поняття, принципи та функції митного контролю. Митний контроль в Україні – це сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм Митного кодексу України, законів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку.

Проаналізовано правові та організаційні основи діяльності контролюючих органів у сфері митної справи. Правові основи діяльності контролюючих органів у сфері митної справи в Україні ґрунтуються на таких нормативно-правових актах, як Конституція України, міжнародні договори, до яких приєдналася Україна, Митний кодекс України, Податковий кодекс України, інші закони України, акти Кабінету Міністрів України, накази Державної митної служби України тощо.

З'ясовано проблеми та перспективи вдосконалення діяльності контролюючих органів у сфері митної справи. Розглянуто актуальні проблеми в роботі митних органів, такі як бюрократія, корупція, недостатнє фінансування, застарілі методи контролю, нестача кваліфікованих кадрів. Крім того, запропоновано можливі шляхи вдосконалення діяльності митних органів, включаючи впровадження нових технологій, реформування структури та методів роботи, підвищення рівня кваліфікації співробітників, посилення боротьби з корупцією.

Рецензент Нач. УБК та ПМП Енергетичної м-ки

(науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

(підпис, М.П.) Г.Г. Бурлаєнко

(ініціали, прізвище)

«____» _____ 2024 р.

ННІ економічної безпеки та митної справи

Кафедра митної справи та товарознавства

ДОВІДКА

про перевірку курсової/випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи на академічний плагіат

П. І. Б. автора роботи

Малинюк Максим Володимирович

Курс/група _____ММБ-20-1_____

Тема кваліфікаційної роботи: Діяльність контролюючих органів України у сфері митної справи.

П. І. Б. наукового керівника

Мельник Олена Володимирівна

Дата захисту:

За результатом перевірки оригінальний текст у роботі становить 100,00% Відсоток схожості (складається з правомірних запозичень – посилання, цитування; і неправомірних запозичень – пояснення щодо відсотку тексту, який не є оригінальним (н/д, стаття або інші роботи автора, які є у базі, але вони не зазначені в літературних джерелах) 00,00%, цитат 1,00%.

Відповідальна особа за перевірку на кафедрі М. Іщук

Відгук наукового керівника кваліфікаційної роботи (проєкту)

Кваліфікаційна (дипломна) робота студента Малинюка Максима Володимировича є змістовним і комплексним дослідженням, яке присвячено актуальній темі діяльності контролюючих органів у сфері мтиної справи

Структура дипломної роботи відповідає назві. В логічній послідовності досліджені питання плану. У роботі було проаналізовано теоретичні аспекти та формування практичних рекомендацій з розробки напрямків вдосконалення діяльності контролюючих органів у сфері митної справи.

В першому розділі досліджуються теоретичні засади діяльності контролюючих органів у сфері митної справи

Другий розділ бакалаврської роботи присвячено аналізу організації та здійснення митного контролю в Україні

У третьому розділі бакалаврської роботи обгрунтовано проблеми та перспективи вдосконалення діяльності контролюючих органів у сфері митної справи.

Виконана робота за змістом і структурою відповідає завданню та методичним рекомендаціям. Результати дослідження обумовлюють практичну значущість роботи, що визначається можливістю використання запропонованих рекомендацій стосовно пошуку і вибору напрямів вдосконалення діяльності контролюючих органів у сфері митної справи.

Випускна кваліфікаційна робота може бути допущена до захисту та заслуговує на позитивну оцінку.

Науковий керівник кваліфікаційної роботи (проєкту)

(підпис) (дата)

Мельник Олена Володимирівна

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу (проєкт)

Кваліфікаційна робота (проєкт) здобувача вищої освіти

Малинюка М.В.

(прізвище, ініціали)

Після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол від «19» 05 2024 № 13 допущена/не допущена до захисту на екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____ **Зубрицький А.І.**

(підпис) *(прізвище, ініціали)*

«____»_____202_

АНОТАЦІЯ

Діяльність контролюючих органів у сфері митної справи

Метою дипломної роботи є визначення особливостей діяльності контролюючих органів у сфері митної справи, виокремлення проблем та перспектив вдосконалення діяльності контролюючих органів у сфері митної справи.

Завданнями роботи є визначити поняття, принципи та функції митного контролю; проаналізувати правові та організаційні основи діяльності контролюючих органів у сфері митної справи; окреслити структуру та функції Державної митної служби України; проаналізувати форми та методи митного контролю в Україні; з'ясувати проблеми та перспективи вдосконалення діяльності контролюючих органів у сфері митної справи.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є діяльність контролюючих органів у сфері митної справи

Об'єктом дослідження виступають суспільні відносини у сфері митної справи.

Базою дослідження є Київська митниця.

За результатами дослідження сформульовані висновки та рекомендації, щодо діяльності контролюючих органів у сфері митної справи.

Результати дослідження можуть бути використані для узагальнення та систематизації інформації щодо діяльності контролюючих органів у сфері митної справи, як на науковому рівні (дослідниками), так і на практиці (безпосередньо самими учасниками правовідносин у сфері митної справи) Визначення чіткого статусу контролюючих органів у сфері митної справи забезпечує захист прав та інтересів суб'єктів митної справи, сприяючи стабільності та довірі в митній справі.

Кваліфікаційна робота містить 59 сторінок, 5 таблиць, 1 рисунок, 2 додатки. Список використаних джерел містить 40 найменувань.

Ключові слова: митна справа, митний контроль, контролюючі органи у сфері митної справи.

Рік виконання кваліфікаційної роботи 2024.

Рік захисту роботи 2024.

ABSTRACT

Activities of controlling bodies in the field of customs affairs

The aim of the thesis is to determine the specifics of the activity of co bodies in the field of customs affairs, to identify problems and prospects for in the activities of controlling bodies in the field of customs affairs.

The tasks of the work are to define the concepts, principles and func customs control; to analyze the legal and organizational bases of the ac controlling bodies in the field of customs affairs; outline the structure and fun the State Customs Service of Ukraine; to analyze the forms and methods of control in Ukraine; to find out the problems and prospects for improving the a control bodies in the field of customs affairs.

Subject of study. The subject of the study is the activity of control bodi field of customs affairs

The object of research is public relations in the field of customs affairs.

The basis of the study is Kyiv Customs.

Based on the results of the research, conclusions and recommendatio formulated regarding the activities of control bodies in the field of customs

The results of the study can be used to generalize and systematize inform the activities of control bodies in the field of customs affairs, both at the scient (by researchers) and in practice (directly by the participants in legal relatio field of customs affairs) Determination of the clear status of control bodies in of customs affairs ensures protection of the rights and interests of customs promoting stability and trust in customs affairs.

The qualification paper contains 70 pages, 5 tables, 1 figure, 2 appendices of used sources contains 40 items.

Keywords: customs affairs, customs control, controlling bodies in the customs affairs.

The year of performance of qualifying work is 2024.

The year of protection of work is 2024.

ЗМІСТ

ВСТУП……3

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ У СФЕРІ МИТНОЇ СПРАВИ……..6

1.1. Поняття, принципи та функції митного контролю……..6

1.2. Правові та організаційні основи діяльності контролюючих органів у сфері митної справи……14

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ……22

2.1. Структура та функції Державної митної служби України……22

2.2. Аналіз форм та методів митного контролю в Україні……29

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ У СФЕРІ МИТНОЇ СПРАВИ……42

ВИСНОВКИ……..……51

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……54

ДОДАТКИ……58

ВСТУП

Актуальність дослідження. У сучасному світі міжнародна торгівля відіграє все більшу роль у розвитку економіки будь-якої країни. Це призводить до зростання обсягів імпорту та експорту товарів, а також до збільшення кількості суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Це, в свою чергу, зумовлює необхідність посилення контролю за переміщенням товарів через митний кордон, що робить діяльність контролюючих органів у сфері митної справи ще більш актуальною.

Митне законодавство будь-якої країни постійно змінюється, що обумовлюється потребою адаптувати його до нових умов ведення бізнесу та розвитку міжнародної торгівлі. Це робить діяльність контролюючих органів у сфері митної справи більш складною та відповідальною, оскільки вони повинні не лише знати та застосовувати норми чинного законодавства, але й бути в курсі всіх його змін.

Сьогодні інформаційні технології широко використовуються в митній справі. Це дозволяє автоматизувати багато процесів, що робить їх більш швидкими та ефективними. Однак використання інформаційних технологій також створює нові виклики для контролюючих органів у сфері митної справи, оскільки вони повинні вміти працювати з новими програмними продуктами та системами.

У міру розвитку міжнародної торгівлі зростають і ризики митних правопорушень. Це обумовлюється прагненням деяких суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності уникнути сплати митних платежів або ввезти на територію країни заборонені або обмежені до ввезення товари. Це робить діяльність контролюючих органів у сфері митної справи ще більш важливою, оскільки вони повинні не лише здійснювати контроль за переміщенням товарів через митний кордон, але й виявляти та розслідувати митні правопорушення.

Проблему діяльності контролюючих органів у сфері митної справи у своїх працях висвітлювали такі науковці, як Артюх О., Бережнюк І., Бухарєва

Ю., Герчаківський С., Годованець О., Голинський Ю., Гребельник О., Демчук М., Доротич С., Дохват В., Дуран М., Зайцев В., Красівський О., Куц В., Лисиця А., Петрук А., Речун О., Товт В., Топчанюк В. та інші.

Отже, актуальність дослідження проблеми діяльності контролюючих органів у сфері митної справи виокремлюється проблемами, які існують у сфері митної справи, та потенційними науковими розробками, якими можуть займатися дослідники та практичні діячі.

Метою роботи є визначення особливостей діяльності контролюючих органів у сфері митної справи, виокремлення проблем та перспектив вдосконалення діяльності контролюючих органів у сфері митної справи.

Завдання роботи:

- визначити поняття, принципи та функції митного контролю;
- проаналізувати правові та організаційні основи діяльності контролюючих органів у сфері митної справи;
- окреслити структуру та функції Державної митної служби України;
- проаналізувати форми та методи митного контролю в Україні;
- з’ясувати проблеми та перспективи вдосконалення діяльності контролюючих органів у сфері митної справи.

Об’єктом дослідження є суспільні відносини у сфері митної справи.

Предмет дослідження – діяльність контролюючих органів у сфері митної справи.

Методи дослідження. У дослідженні використані методи пізнання: діалектичний, системний, комплексний та інші. Так, для пізнання юридичного змісту правових та організаційних основ діяльності контролюючих органів у сфері митної справи застосовувався діалектичний метод, що дало змогу розглянути це поняття як універсальну категорію, яка постійно змінюється під впливом змін у структурі сучасних правових систем і механізмів. Системний метод застосовувався під час збирання та синтезування інформації стосовно форм та методів митного контролю в Україні. Також у дослідженні застосовувалися загальні гносеологічні прийоми пізнання – індукції, дедукції,

аналізу та синтезу, що надало можливість повноцінно вивчити правову природу контролюючих органів у сфері митної справи в контексті сутності даного інституту.

Науково-практична значимість одержаних результатів. Результати дослідження можуть бути використані для узагальнення та систематизації інформації щодо діяльності контролюючих органів у сфері митної справи, як на науковому рівні (дослідниками), так і на практиці (безпосередньо самими учасниками правовідносин у сфері митної справи). Визначення чіткого статусу контролюючих органів у сфері митної справи забезпечує захист прав та інтересів суб'єктів митної справи, сприяючи стабільності та довірі в митній справі.

Узагальнення правового середовища в сфері в митної справи збільшує інвестиційний інтерес та сприяє розвитку цього сектору в Україні. Конкретизація діяльності контролюючих органів у сфері митної справи, аналіз форм та методів митного контролю в Україні, а також з'ясування проблем та перспектив вдосконалення діяльності контролюючих органів у сфері митної справи сприяє розвитку інновацій та допомагає бізнес-середовищу пристосуватися до вимог сучасного ринку.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (40 найменувань на 4-ох сторінках), 5 таблиць, 1 рисунок. Обсяг основного тексту роботи – 52 сторінки. Загальний обсяг роботи – 59 сторінок.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ У СФЕРІ МИТНОЇ СПРАВИ

1.1. Поняття, принципи та функції митного контролю

Митний контроль, як і будь-який інший вид контролю, ґрунтується на фундаментальних принципах та загальних рисах, притаманних цій сфері діяльності. Щоб повноцінно осягнути сутність митного контролю, необхідно розпочати з чіткого розуміння поняття «контроль» загалом.

Контроль – це сукупність дій, спрямованих на перевірку та регулювання певного процесу чи явища з метою досягнення бажаних результатів. Він передбачає встановлення певних стандартів, норм або правил, а також механізмів їх дотримання. Завдяки контролю забезпечується впорядкованість, передбачуваність та ефективність функціонування певної системи.

Існує багато видів контролю, які можна класифікувати за різними критеріями:

- за суб'єктом здійснення (державний, громадський, відомчий, внутрішній, зовнішній);
- за об'єктом (політичний, економічний, соціальний, фінансовий, юридичний, екологічний тощо);
- за методами здійснення (документальний, фактичний, вибірковий, суцільний) [21; 36].

Незалежно від виду, контроль має певні спільні риси, які роблять його універсальним інструментом управління: наявність мети, стандартів, суб'єкта та об'єкта, зворотний зв'язок. Будь-який контроль здійснюється з певною метою, чітко визначеним бажаним результатом. Контроль ґрунтується на певних стандартах, нормах або правилах, які визначають, що є правильним, а що ні. Контроль завжди передбачає наявність суб'єкта контролю (того, хто здійснює контроль) та об'єкта контролю (того, що піддається контролю). Контроль

завжди має зворотний зв'язок, який дозволяє суб'єкту контролю оцінювати ефективність своїх дій та вносити необхідні корективи.

Розуміння загальних принципів та рис контролю є ключовим для поглибленого вивчення митного контролю. Митний контроль, як і будь-який інший вид контролю, має свою специфіку, але водночас зберігає спільні риси, притаманні цій сфері діяльності.

Крім того, для розуміння сутності митного контролю, спершу ще й окреслити поняття фінансового контролю. Митний контроль, як і будь-який інший вид контролю, тісно пов'язаний з іншими видами контролю, що здійснюються в державі. Одним із найважливіших зв'язків митного контролю є його зв'язок з фінансовим контролем.

Фінансовий контроль – це система заходів, спрямованих на перевірку та регулювання фінансових потоків з метою досягнення ефективного використання державних коштів та дотримання бюджетного законодавства. Митний контроль, у свою чергу, є складовою частиною фінансового контролю, що здійснюється на стадії переміщення товарів через митний кордон [37, с. 32].

Розуміння зв'язку між митним та фінансовим контролем має важливе значення для забезпечення ефективного контролю за надходженням митних платежів до державного бюджету, боротьби з контрабандою та ухиленням від сплати митних платежів, забезпечення дотримання валютного законодавства, здійснення аналітичної роботи.

Так, митні платежі є одним із найважливіших джерел доходів державного бюджету. Митний контроль, здійснюючи перевірку правильності нарахування та сплати митних платежів, сприяє надходженню коштів до бюджету та забезпечує його стійкість. Контрабанда та ухилення від сплати митних платежів завдають значної шкоди економіці держави, призводячи до недоотримання бюджетних коштів та нечесної конкуренції. Митний контроль, спілкуючись з іншими органами державної влади, сприяє виявленню та припиненню таких правопорушень.

Митний контроль, здійснюючи перевірку законності переміщення валютних цінностей та валютних операцій, сприяє дотриманню валютного законодавства та захисту економічних інтересів держави. Інформація, яка збирається в ході митного контролю, використовується для проведення аналітичних досліджень, що дозволяє оцінювати стан зовнішньої торгівлі, виявляти тенденції та розробляти заходи щодо їх регулювання.

Таким чином, фінансовий контроль – це комплексна діяльність державних органів, їх підрозділів або уповноважених осіб, що базується на законодавстві. Його метою є контроль за фінансовими ресурсами, й перш за все за коштами та грошовими ресурсами держави. Митний контроль, як складова частина фінансового контролю, здійснюється державними органами управління в митній сфері.

І. Бережнюк визначає митний контроль як «…функцію управління митними операціями підприємств зовнішньоекономічної діяльності з метою забезпечення виконання вимог нормативно-правових актів з питань державної митної справи та міжнародних договорів України» [15, с. 89].

На думку С. Герчаківського, «…митний контроль – це невід'ємна частина фінансового контролю, яка заснована як на існуючих організаційних резервах, так і на сучасних формах організації та забезпечення фінансового контролю: електронне декларування; система управління ризиками; єдина автоматизована система збору, зберігання та обробки інформації про зовнішньоекономічні операції» [18, с. 67].

Згідно п. 24 ч. 1 ст. 4 Митного кодексу України «…митний контроль – це сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм Митного кодексу України, законів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, ратифікованих Верховною Радою України» [6].

Митний контроль в Україні ґрунтується на чітко визначених принципах, які забезпечують його законність, ефективність та прозорість. Ці принципи

слугують фундаментом для діяльності митних органів та визначають їхні дії щодо переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон.

Стаття 8 Митного кодексу України слугує ґрунтом для розуміння принципів митного контролю, адже саме вона визначає фундаментальні засади здійснення митної справи, невід'ємною частиною якої є митний контроль [6]. Розглядаючи принципи митного контролю через призму цієї статті, можна чітко окреслити їхню природу та практичне застосування. Наведемо принципи митної справи в Україні у табл. 1.1.

Таблиця 1.1.

Принципи митної справи в Україні

1.	Виключної юрисдикції України на її митній території
2.	Виключних повноважень митних органів України щодо здійснення митної справи
3.	Законності та презумпції невинуватості
4.	Єдиного порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України
5.	Спрощення законної торгівлі
6.	Визнання рівності та правомірності інтересів усіх суб'єктів господарювання незалежно від форми власності
7.	Додержання прав та охоронюваних законом інтересів осіб
8.	Заохочення доброчесності
9.	Гласності та прозорості
10.	Відповідальності всіх учасників відносин

Джерело: [6].

Виключна юрисдикція України на її митній території – це фундаментальний принцип митної справи, який чітко визначає юрисдикційні повноваження українських митних органів. Цей принцип ґрунтується на суверенітеті України та її праві на регулювання та контроль переміщення товарів, осіб та транспортних засобів через митний кордон.

Відповідно до принципу виключної компетенції, митні органи України мають виключні повноваження на контроль переміщення товарів, осіб та транспортних засобів через митний кордон, митне оформлення товарів, стягнення митних платежів, боротьбу з контрабандою та іншими митними правопорушеннями.

Принцип законності та презумпції невинуватості ґрунтується на верховенстві права та гарантує, що митний контроль здійснюється виключно в рамках чинного законодавства України. Митні органи не мають права діяти свавільно або порушувати права та свободи громадян.

Принцип єдиного порядку переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон України передбачає, що всі товари та транспортні засоби, які переміщуються через митний кордон України, повинні проходити митний контроль в однаковому порядку, незалежно від їх походження, власника або призначення. Це правило спрямоване на усунення дискримінації та створення рівних умов для всіх учасників зовнішньоекономічної діяльності.

Принцип спрощення законної торгівлі має на меті мінімізацію формальностей та процедур, пов'язаних з митним контролем, щоб стимулювати законну міжнародну торгівлю. Митні органи повинні прагнути до максимально швидкого та ефективного оформлення товарів та транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон [16; 38].

Принцип визнання рівності та правомірності інтересів усіх суб'єктів господарювання, незалежно від форми власності ґрунтується на принципах рівності та недискримінації, що проголошені Конституцією України. Він означає, що митні органи не повинні надавати будь-яких переваг або обмежень суб'єктам господарювання залежно від форми власності.

Принцип додержання прав та охоронюваних законом інтересів осіб гарантує, що під час здійснення митного контролю не повинні порушуватися права та свободи громадян, встановлені Конституцією України та іншими законами. Митні органи зобов'язані діяти з повагою до особистості, не допускати свавілля та жорстокого поводження.

Принцип заохочення доброчесності передбачає, що митні органи повинні стимулювати доброчесну поведінку учасників зовнішньоекономічної діяльності. Це може бути досягнуто шляхом застосування спрощених митних процедур для доброчесних суб'єктів господарювання, надання їм консультацій

та інформаційної підтримки, а також шляхом поблажливого ставлення до незначних порушень митних правил.

Принцип гласності та прозорості ґрунтується на праві громадян на доступ до інформації та гарантує відкритість та прозорість діяльності митних органів. Митні органи повинні публікувати інформацію про свою діяльність, про порядок здійснення митного контролю, про права та обов'язки осіб, які переміщують товари через митний кордон.

Крім того, ст. 318 Митного кодексу України визначає загальні принципи митного контролю [6], які наочно відобразимо у табл. 1.2.

Таблиця 1.2.

Загальні принципи митного контролю

1.	Митному контролю підлягають усі товари, транспортні засоби комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України.
2.	Митний контроль здійснюється виключно митними органами відповідно Митного кодексу та інших законів України.
3.	Митний контроль передбачає виконання митними органами мінімуму митних формальностей, необхідних для забезпечення додержання законодавства України з питань митної справи.
4.	Митний контроль товарів, транспортних засобів у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється відповідно до типових технологічних схем митного контролю, що затверджуються КМУ.
5.	Розклад руху транспортних засобів, що здійснюють регулярні міжнародні рейси, затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері транспорту, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту державного кордону.
6.	З метою підвищення ефективності митного контролю митні органи взаємодіють з учасниками зовнішньоекономічної діяльності, АЕО, іншими особами, діяльність яких пов'язана із здійсненням зовнішньої торгівлі, та з їх професійними об'єднаннями (асоціаціями).
7.	Для забезпечення здійснення митного контролю митними органами використовуються системи, що забезпечують функціонування електронних інформаційних ресурсів митних органів.

Джерело: [6].

Дотримання принципів митного контролю гарантує, що всі дії митних органів здійснюються в рамках чинного законодавства та з повагою до прав та

законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Завдяки чітко визначеним принципам митний контроль стає більш ефективним, оскільки він чітко орієнтований на досягнення поставлених цілей.

Прозорість та передбачуваність митного контролю, що ґрунтується на чітких принципах, сприяють створенню сприятливого середовища для ведення бізнесу, стимулюючи зовнішню торгівлю та інвестиції. Дотримання принципів митного контролю сприяє захисту економічних інтересів держави, забезпечуючи надходження належних митних платежів та запобігаючи незаконному переміщенню товарів через митний кордон.

Таким чином, принципи митного контролю в Україні відіграють важливу роль у забезпеченні законності, ефективності та прозорості цієї діяльності. Розуміння цих принципів є ключовим для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, митних органів та інших зацікавлених сторін.

Митний контроль є невід'ємною частиною зовнішньоекономічної діяльності України. Він виконує важливі функції, спрямовані на захист економічних інтересів держави, забезпечення дотримання норм законодавства та сприяння розвитку законної міжнародної торгівлі.

Функції митного контролю в Україні визначаються Митним кодексом України та іншими нормативно-правовими актами. До функцій митного контролю належать: забезпечення реалізації митного законодавства, національної та економічної безпеки України; забезпечення дозвільного порядку переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України; запобігання проникненню на територію України заборонених товарів; стягнення митних платежів; забезпечення переміщення валюти через митний кордон України; створення умов задля збільшення товарообігу; забезпечення законних прав фізичних та юридичних осіб; співробітництво з митними органами інших держав тощо [6; 39].

Таким чином, до основних функцій митного контролю належать:

- контроль за переміщенням товарів, транспортних засобів та осіб через митний кордон України. Це включає перевірку документів, огляд товарів,

особистий огляд осіб, використання технічних засобів контролю та інші необхідні заходи;

- митне оформлення товарів (реєстрацію декларацій, визначення митної вартості та митних платежів, накладання митного режиму та інші дії, необхідні для законного ввезення або вивезення товарів);

- стягнення митних платежів (нарахування, стягнення та контроль за сплатою мита, акцизів, податку на додану вартість та інших митних платежів);

- боротьба з контрабандою та іншими митними правопорушеннями (розслідування митних правопорушень, виявлення та конфіскацію контрабанди, притягнення винних осіб до відповідальності та інші заходи, спрямовані на запобігання та припинення незаконного переміщення товарів через митний кордон) [32].

Митні органи України мають широкі повноваження для виконання своїх функцій. Вони можуть проводити огляди товарів та транспортних засобів, зупиняти та оглядати транспортні засоби, вилучати контрабанду, а також застосовувати інші заходи, необхідні для забезпечення дотримання митного законодавства.

Отже, митний контроль в Україні – це сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм Митного кодексу України, законів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку.

Ефективне функціонування системи митного контролю має важливе значення для розвитку економіки України. Воно сприяє збільшенню надходжень до бюджету, захищає внутрішній ринок від неякісної та небезпечної продукції, а також стимулює розвиток законної міжнародної торгівлі. Митний контроль є важливим інструментом державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Він забезпечує захист економічних інтересів України, сприяє розвитку законної міжнародної торгівлі та запобігає контрабанді та іншим митним правопорушенням.

1.2. Правові та організаційні основи діяльності контролюючих органів у сфері митної справи

Митна справа відіграє важливу роль у забезпеченні економічної безпеки держави, регулюванні зовнішньоекономічної діяльності та наповненні державного бюджету. Ефективне функціонування митної системи залежить від чіткої організації та правового регулювання діяльності контролюючих органів у цій сфері.

Правові основи діяльності контролюючих органів у сфері митної справи в Україні ґрунтуються на таких нормативно-правових актах, як Конституція України, міжнародні договори, до яких приєдналася Україна, Митний кодекс України, Податковий кодекс України, інші закони України, акти Кабінету Міністрів України, накази Державної митної служби України тощо, що схематично відображено на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Правові основи діяльності контролюючих органів у сфері митної справи

Джерело: [20; 33].

Конституція України визначає основні принципи діяльності державних органів, зокрема законність, підконтрольність народу, верховенство права, а також гарантує право на вільне підприємництво, яке може бути обмежене лише в законних випадках [1].

Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Кіотська конвенція) від 18.05.1973 року є фундаментальним міжнародним документом, що встановлює стандарти для спрощення та гармонізації митних процедур на глобальному рівні [3]. Її мета - полегшити міжнародну торгівлю шляхом зменшення бюрократії та адміністративних тягарів, пов'язаних з митним оформленням; створення більш прозорих та передбачуваних митних правил; заохочення використання єдиних форм та документів; сприяння застосуванню інформаційних технологій у митній справі.

Кіотська конвенція встановлює єдині стандарти для таких процедур, як митне декларування, оцінка товарів, митний контроль та випуск товарів. Конвенція заохочує використання комп'ютерних систем та електронних даних для спрощення митного оформлення. Конвенція передбачає співпрацю між митними органами різних країн для обміну інформацією та надання взаємної допомоги [3].

Угода про заснування Світової організації торгівлі від 15.04.1994 року встановлює правила та принципи міжнародної торгівлі, які мають прямий вплив на митну справу. Угода сприяє зниженню тарифів та інших бар'єрів для торгівлі, що полегшує імпорт та експорт товарів, а також встановлює правила щодо застосування митних правил та процедур, що забезпечує прозорість та передбачуваність митного регулювання [4].

Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності від 15.11.2000 року спрямована на боротьбу з транснаціональною організованою злочинністю, яка включає такі злочини, як контрабанда, торгівля людьми та відмивання грошей. Конвенція зобов'язує держави-учасниці вживати заходів для запобігання та припинення таких злочинів, що має прямий вплив на митну справу. Конвенція також сприяє співпраці між митними органами різних країн

для обміну інформацією та надання взаємної допомоги в боротьбі з транснаціональною організованою злочинністю [2].

Митний кодекс України (МК України), прийнятий 13 березня 2012 року, є фундаментальним законодавчим актом, що визначає принципи організації та функціонування митної справи в Україні [6]. Він охоплює широкий спектр питань, пов'язаних з митним оформленням товарів, що переміщуються через митний кордон України; митним контролем, спрямованим на запобігання порушенням митного законодавства; справлянням митних платежів; діяльністю органів Держмитслужби України тощо.

МК України є базовим документом, на основі якого розробляються інші нормативно-правові акти у сфері митної справи. Він визначає загальні принципи митного регулювання та встановлює єдині правила для всіх учасників зовнішньоекономічної діяльності. МК України забезпечує захист економічних інтересів України, сприяє розвитку зовнішньої торгівлі та стимулює інвестиційну діяльність [6].

Податковий кодекс України (ПК України) від 02.12.2010 року хоч і не є прямим нормативно-правовим актом у сфері митної справи та митного контролю, він містить певні положення, які мають опосередковане відношення до цієї сфери. ПК України регулює питання щодо визначення бази та ставок оподаткування для товарів, що переміщуються через митний кордон України; встановлення правил нарахування та сплати митних платежів; визначення порядку повернення надмірно сплачених митних платежів; встановлення відповідальності за порушення податкового законодавства у сфері митної справи [7].

Кримінальний кодекс України (КК України) від 05.04.2001 року відіграє важливу роль у регулюванні відповідальності за порушення митного законодавства. КК України встановлює види злочинів у сфері митної справи, такі як контрабанда; незаконне переміщення через митний кордон України культурних цінностей; підроблення документів, що використовуються для переміщення товарів через митний кордон України; дача або одержання

неправомірної вигоди службовою особою при виконанні нею своїх службових обов'язків, пов'язаних з переміщенням товарів через митний кордон України, а також КК України встановлює покарання за вчинення таких злочинів, включаючи позбавлення волі, штрафи та інші санкції [5].

Указ Президента України «Про Державну митну службу України» від 29.11.1996 року відіграв значну роль у становленні та розвитку митної системи України. Цим Указом затверджено утворення Державної митної служби України як центрального органу виконавчої влади у сфері митної справи [12].

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України» від 06.03.2019 року № 227 відіграла важливу роль у реформуванні та вдосконаленні системи державних органів, що здійснюють контроль за дотриманням податкового та митного законодавства України [13].

Постановою затверджено Положення про Державну податкову службу України, яке визначає порядок організації та діяльності цього органу та Положення про Державну митну службу України, яке визначає порядок організації та діяльності цього органу. Крім того, розмежовано функції ДПС України та ДМС України, чітко визначено їх повноваження та сфери відповідальності, встановлено єдині принципи організації та діяльності ДПС України та ДМС України, що сприяє кращій координації їх роботи, забезпечено їх чітке підпорядкування Кабінету Міністрів України.

В Україні систему митного контролю очолює Державна митна служба України (ДМС України). До складу ДМС України входять територіальні органи ДМС України, тобто митниці та інші спеціалізовані підрозділи. Діяльність ДМСУ та її органів ґрунтується на принципах законності, неупередженості, гласності, поваги до прав і свобод людини та громадянина [13].

Хоча Державна митна служба України є головним органом, що відповідає за митний контроль, Державна податкова служба України (ДПС України) також відіграє важливу роль у цій системі.

Державна податкова служба України відповідає за адміністрування акцизного податку на імпортовані товари, який є одним з основних джерел митних доходів. Це включає реєстрацію платників акцизного податку, контроль за дотриманням податкового законодавства та стягнення податків. ДПС України співпрацює з ДМС України у боротьбі з контрабандою, яка завдає шкоди державним бюджетам обох відомств. Це включає обмін інформацією, спільні розслідування та проведення спільних операцій [13].

Державна податкова служба України перевіряє податкові декларації, подані суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, щоб переконатися, що вони правильно декларують свої доходи та сплачують належні податки. ДПС України надає адміністративні послуги платникам податків, пов'язані з митною справою, такі як видача довідок та дозволів.

Державна митна служба України та Державна податкова служба України мають налагоджену систему взаємодії, яка ґрунтується на спільних наказах, інструкціях та інших нормативно-правових актах. Відомства обмінюються інформацією про суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, товари, що переміщуються через митний кордон України, та інші питання, пов'язані з митною справою. Державна митна служба України та Державна податкова служба України співпрацюють у проведенні спільних заходів з контролю за дотриманням митного та податкового законодавства.

Важливо зазначити, що Державна податкова служба України не здійснює безпосередньо митний контроль. Її роль полягає в адмініструванні податків, пов'язаних з імпортом та експортом товарів, а також у наданні підтримки Державній митній службі України у боротьбі з контрабандою та іншими порушеннями митного законодавства.

В цілому, Державна податкова служба України відіграє важливу, але допоміжну роль у системі контролюючих органів у сфері митної справи. Її діяльність спрямована на забезпечення надходження до державного бюджету податків та зборів, пов'язаних з зовнішньоекономічною діяльністю, а також на боротьбу з податковими та митними правопорушеннями.

Хоч Державна митна служба України відіграє провідну роль у митному контролі, Державна прикордонна служба України (ДПС України) також робить значний внесок у цю систему.

Державна прикордонна служба України відповідає за охорону державного кордону України, що є «першою лінією оборони» від незаконного переміщення товарів, предметів та інших предметів. Це включає патрулювання кордону, контроль пунктів пропуску та боротьбу з контрабандою. ДПС України тісно співпрацює з ДМС України для забезпечення ефективного митного контролю. Це може включати обмін інформацією про підозрілу діяльність, надання сприяння у проведенні митних оглядів та затримання осіб, які порушують митне законодавство [11].

Державна прикордонна служба України має повноваження виявляти та затримувати осіб, які незаконно переміщують товари через державний кордон України. Це включає затримання контрабандистів, осіб, які намагаються уникнути сплати мита, та інших порушників митного законодавства. ДПС України також відповідає за забезпечення безпеки на державному кордоні України, що включає боротьбу з тероризмом, організованою злочинністю та іншими загрозами.

В цілому, ДПС України відіграє важливу роль у системі контролюючих органів у сфері митної справи. Її діяльність спрямована на забезпечення безпеки державного кордону України, боротьбу з контрабандою та іншими порушеннями митного законодавства, а також на сприяння ефективному митному контролю.

Міністерство фінансів України здійснює методологічне керівництво діяльністю ДМС України у сфері бюджетної політики, затверджує Порядок ведення обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України, визначає порядок формування та ведення реєстру бюджетних коштів, що надходять від митних органів, затверджує форми та порядок заповнення митних документів, контролює використання коштів, виділених на утримання ДМС України [1].

Служба безпеки України бореться з організованою злочинністю у сфері митної справи, що включає контрабанду, незаконне переміщення товарів через митний кордон України та інші злочини; здійснює розвідувальну діяльність для виявлення та запобігання злочинам у цій сфері, співпрацює з ДМС України у проведенні спільних операцій та заходів з протидії злочинності [8].

Національний банк України здійснює валютний контроль за операціями, пов'язаними з переміщенням товарів через митний кордон України, видає дозволи на здійснення валютних операцій, пов'язаних з зовнішньоекономічною діяльністю, контролює дотримання валютного законодавства суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності[9].

Національна поліція України розслідує злочини, пов'язані з порушенням митного законодавства, такі як контрабанда, ухилення від сплати мита, фальсифікація митних документів тощо, забезпечує громадський порядок на митних пунктах пропуску та в інших місцях, пов'язаних з митною справою, співпрацює з ДМС України у виявленні та затриманні порушників митного законодавства [10].

Важливо зазначити, що кожен з цих органів має свої специфічні функції та повноваження у сфері митної справи. Співпраця та координація дій цих органів є важливою умовою для ефективного митного контролю, боротьби з митними правопорушеннями та захисту економічних інтересів держави.

Так, наприклад, Міністерство фінансів України надає ДМС України інформацію про бюджетні надходження від митних органів, а також про зміни у бюджетному законодавстві. Служба безпеки України надає ДМС України інформацію про діяльність організованих злочинних груп, які займаються контрабандою та іншими злочинами у сфері митної справи.

Національна поліція України надає ДМС України допомогу у розслідуванні злочинів, пов'язаних з порушенням митного законодавства. Національний банк України надає ДМС України інформацію про валютні операції, пов'язані з переміщенням товарів через митний кордон України.

В цілому, діяльність інших державних органів, крім Державної митної служби України, відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного митного контролю та захисту економічних інтересів України.

Таким чином, діяльність контролюючих органів у сфері митної справи ґрунтується на Конституції України, Митному кодексі України, інших законах та підзаконних нормативно-правових актах України, а також міжнародних договорах, ратифікованих ВР України.

Митний кодекс України визначає правові засади митної справи в Україні, систему митних органів, їх повноваження, права та обов'язки, порядок здійснення митного контролю, оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, та інші питання, пов'язані з митною справою.

Система митних органів України очолюється Державною митною службою України, яка є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері митної справи.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

2.1. Структура та функції Державної митної служби України

Правовий статус Державної митної служби України регулюється Конституцією України, Митним кодексом України, Указом Президента України «Про Державну митну службу України» від 29.11.1996 року [12] та Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України» від 06.03.2019 року № 227 [13].

Держмитслужба здійснює повноваження безпосередньо та через територіальні органи. До територіальних органів Держмитслужби належать митниці та спеціалізовані органи [13].

Структура Державної митної служби України згідно з Положенням про ДМС України (табл. 2.1.):

1. Центральний орган - Державна митна служба України. Очолює її Голова, який призначається на посаду та звільняється з посади Президентом України за поданням Кабінету Міністрів України. Державна митна служба України складається з апарату ДМС України, тобто структурних підрозділів, що забезпечують діяльність ДМС України. До його складу входять департаменти, відділи, управління та інші структурні підрозділи.

2. Територіальні органи:

- митниці, що зареєстровані як юридичні особи, розташовані в зонах діяльності відповідних регіональних органів ДМС України, здійснюють митний контроль та оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України, у межах визначеної зони діяльності, до їх складу можуть входити митні пости.
- спеціалізовані органи: митний лабораторний центр, кінологічний центр, інші спеціалізовані органи, що утворюються ДМС України [13].

Таблиця 2.1.

Структура Державної митної служби України

Назва підрозділу	Функції
Апарат Державної митної служби України	Забезпечує загальне керівництво діяльністю Служби
Регіональні митниці	Здійснюють митний контроль та оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України
Спеціалізовані органи	Здійснюють митний контроль та оформлення товарів певної категорії, наприклад, акцизних товарів, транспортних засобів тощо
Самостійні відділи	Здійснюють специфічні функції, наприклад, аналітичну роботу, боротьбу з контрабандою тощо

Джерело: [13; 34].

Розглянемо структуру апарату Державної митної служби України як центрального органу виконавчої влади (табл. 2.2.).

Таблиця 2.2.

Структура апарату Державної митної служби України

Керівництво
Організаційно-розпорядчий департамент
Відділ прес-служби та взаємодії з громадськістю
Юридичний департамент
Департамент внутрішнього аудиту
Департамент по роботі з персоналом
Відділ охорони державної таємниці та технічного захисту
Департамент контролю та адміністрування митних платежів
Департамент нетарифного регулювання
Департамент митного аудиту та обліку осіб
Департамент організації виконання митних формальностей
Департамент авторизації, надання адміністративних послуг та контролю
Департамент боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил
Департамент бухгалтерського обліку, звітності та планово-фінансової роботи
Департамент матеріально-технічного забезпечення та управління державним майном
Департамент міжнародної взаємодії

Продовж. Таблиці 2.2.

Структура апарату Державної митної служби України

Департамент з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації
Департамент профілювання митних ризиків
Департамент відомчої безпеки та контролю
Відділ з питань запобігання та виявлення корупції
Департамент транзитних процедур
Відділ інформаційної безпеки

Джерело: [34].

Державна митна служба України у своїй діяльності ставить кілька важливих завдань. Перше – це забезпечити митну безпеку та захистити економіку країни. Це не тільки перешкоджає імпорту або експорту товарів, які можуть становити загрозу національній безпеці, але також забезпечує захист від контрабанди, торгівлі забороненими товарами та інших незаконних дій.

Другим важливим завданням є здійснення митного контролю. ДМС України відповідає за контроль за переміщенням товарів через митний кордон, що охплює визначення митної вартості товарів, класифікацію товарів відповідно до митних кодів та виконання інших митних операцій. Окрім того, ДМС України виконує функцію надання допомоги установі в проведенні митних операцій. Це означає введення електронних митних декларацій для спрощення процедур, підвищення ефективності та прозорості [6].

Тож окреслимо основні повноваження Державної митної служби України.

1. Реалізація державної митної політики:

- розробка та внесення пропозицій щодо проектів законів, інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи;
- видання наказів, інструкцій та інших нормативно-правових актів з питань діяльності митних органів;
- затвердження порядку здійснення митного контролю.

2. Здійснення митного контролю:

- контроль за переміщенням товарів, транспортних засобів та осіб через митний кордон України;
- запобігання незаконному переміщенню товарів, транспортних засобів та осіб через митний кордон України;
- стягнення митних платежів, акцизів та інших податків та зборів, контроль за правильністю їх обчислення та сплатою.

3. Боротьба з правопорушеннями у сфері митної справи:

- проведення розслідування митних правопорушень;
- застосування заходів відповідальності за митні правопорушення;
- співпраця з правоохоронними органами з питань боротьби з контрабандою та іншими митними правопорушеннями.

4. Інші повноваження:

- участь у міжнародному співробітництві у сфері державної митної справи;
- забезпечення інформаційної відкритості діяльності митних органів;
- надання консультацій з питань державної митної справи;
- виконання інших завдань, покладених на неї законодавством України [6].

Державна митна служба України відповідає за розробку та реалізацію митної політики, що означає розробку стратегій і політики, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності національних товарів, підтримку розвитку міжнародної торгівлі, і створення сприятливого ділового середовища. Державна митна служба України займається розробкою та впровадженням інновацій для обробки митних декларацій, здійснення митного огляду товарів, боротьби з порушеннями митних правил, автоматизації процесів з використанням новітніх технологій та підвищення ефективності роботи митних служб.

Однією з важливих функцій ДМС України є проведення митного огляду товарів та контроль їх переміщення через митний кордон. Це потрібно з метою перевіряти відповідність заявлених характеристик товару та виявляти можливі порушення митних правил. Митний огляд може проводитись вручну або з

використанням спеціальних технічних пристроїв і обладнання для ретельного огляду товарів.

Крім того, ДМС України займається боротьбою з порушеннями митних правил, що охоплює значний спектр дій, включаючи боротьбу з контрабандою, незаконне переміщення товарів та інші митні правопорушення. Застосування жорстких заходів у цій галузі є важливим фактором забезпечення безпеки митниці та захисту економічних інтересів держави. ДМС України активно впроваджує ІТ-технології та системи для покращення своєї роботи. Використання сучасних ІТ-технологій дозволяє спростити процедури митного контролю, автоматизувати обробку документів та забезпечити ефективне та швидке вирішення митних питань [30].

Також важлива роль ДМС України у розвитку міжнародного співробітництва. Співпраця з міжнародними партнерами в митній сфері дозволяє обмінюватись досвідом, використовувати передовий досвід і стандарти з метою підвищити якість та ефективність митного контролю.

Державна митна служба України у своїй діяльності також бере на себе завдання сприяння розвитку міжнародної торгівлі, тобто створення сприятливих умов для ввезення та вивезення товарів, забезпечення прозорості та спрощення митних процедур для суб’єктів господарювання, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність.

Державна митна служба України несе відповідальність за захист митних кордонів країни, контроль за імпортом та експортом, сприяння розвитку зовнішньоекономічних зв'язків. Так, ця служба пильно стежить за тим, щоб товари, які перетинають кордон, відповідали всім нормам і правилам. Її дії спрямовані на запобігання контрабанді та іншим порушенням митного законодавства.

Державна митна служба України ретельно перевіряє всі товари, що ввозяться до країни та вивозяться з неї. Це робиться для того, щоб захистити вітчизняний ринок, а також для збору митних платежів, які поповнюють бюджет держави. ДМС України намагається зробити процес митного

оформлення максимально простим та зручним для бізнесу. Це стимулює розвиток зовнішньої торгівлі та сприяє інтеграції України до світової економіки. Діяльність ДМС України спрямована на створення сприятливих умов для ведення бізнесу та залучення інвестицій в українську економіку.

Окрім контролю за переміщенням товарів, Державна митна служба України виконує ще одну не менш важливу функцію – поповнення державної скарбниці. Вона збирає мита, податки та інші збори з товарів, що ввозяться до України. Ці кошти потім спрямовуються на фінансування різних державних програм, таких як будівництво та ремонт доріг, підтримка освіти та охорони здоров'я, виплата соціальної допомоги, захист довкілля, розвиток оборонної промисловості тощо. Таким чином, Державна митна служба України не лише оберігає країну від незаконного ввезення товарів, а й робить значний внесок у добробут її громадян.

Державна митна служба України – це не просто черговий правоохоронний орган. Її роль у державі набагато ширша та значуща. Вона стоїть на варті економічних інтересів країни, контролюючи потоки товарів, що перетинають кордон.

Митники пильно стежать за тим, щоб до країни не потрапляли контрабанда, фальсифікат та інші нелегальні товари. Це робиться для того, щоб захистити вітчизняного виробника та чесних імпортерів, а також для збереження здоров'я та життя українців. Митні платежі є одним з основних джерел доходів державного бюджету. Зібрані кошти йдуть на фінансування різних програм, таких як будівництво доріг, шкіл та лікарень, а також на виплату пенсій та соціальних допомог [35].

Митники мають право проводити огляди, вилучати незаконні товари та притягувати винних до відповідальності. Це робиться для того, щоб забезпечити чесність та прозорість зовнішньоекономічної діяльності. Державна митна служба України активно співпрацює з митними службами інших країн для боротьби з контрабандою, обміном інформацією та спрощенням митних процедур. Крім того, Державна митна служба України постійно вдосконалює

свою роботу, використовуючи сучасні технології та методи. Це дозволяє їй ще більш ефективно виконувати свої завдання та захищати економічні інтереси країни.

Захист економіки України від незаконних дій, контрабанди та порушень митних правил – це не просто завдання, а місія вітчизняної митниці. Її діяльність ґрунтується на трьох ключових принципах: інновації, ефективність, неупередженість. Так, митники постійно впроваджують у свою роботу сучасні технології та електронні системи контролю. Це дозволяє їм швидше та точніше обробляти інформацію, виявляти підозрілі вантажі та реагувати на порушення.

Важливу роль у роботі Державної митної служби України відіграє інтеграція штучного інтелекту. Завдяки цій технології, митники можуть аналізувати великі обсяги даних та виявляти потенційні загрози ще на ранніх стадіях. Це дозволяє їм оперативно реагувати на порушення та запобігати шкоді економіці країни.

Таким чином, Державна митна служба України є підпорядкованою Кабінету Міністрів України. Діяльність Державної митної служби України спрямовується та координується міністром фінансів України. Фінансування Державної митної служби України здійснюється за рахунок коштів державного бюджету України [13].

Отже, Державна митна служба України є центральним органом виконавчої влади, який відіграє важливу роль у забезпеченні економічної безпеки держави, захисті її митного кордону та стимулюванні зовнішньоекономічної діяльності. Державна митна служба України має широкі повноваження, які вона реалізує як безпосередньо, так і через свої територіальні органи.

2.2. Аналіз форм та методів митного контролю в Україні

Митний контроль є важливою складовою частиною зовнішньоекономічної діяльності України. Він спрямований на забезпечення дотримання норм законодавства при переміщенні товарів, транспортних засобів, валюти та інших предметів через митний кордон країни.

Ефективне здійснення митного контролю сприяє захисту економічних інтересів України, забезпеченню митної безпеки, підтримці добросовісної конкуренції (створення рівних умов для всіх учасників зовнішньоекономічної діяльності), збору статистичних даних про обсяги та структуру зовнішньої торгівлі, що використовується для формування економічної політики держави.

Митний контроль запобігає незаконному ввезенню на територію країни товарів, що шкодять вітчизняним виробникам, а також уникненню несплати митних платежів. Контроль за переміщенням товарів дозволяє виявляти та вилучати з обігу небезпечні, заборонені або обмежені у ввезенні/вивезенні предмети.

Митний контроль в Україні здійснюється відповідно до норм Митного кодексу України та інших актів законодавства. Він не залежить від відомчої підпорядкованості чи форми власності декларанта та не допускає дискримінації декларантів. Митний контроль передбачає використання таких форм і методів контролю, що забезпечують досягнення його цілей з мінімальними витратами часу та ресурсів. Митний контроль забезпечує доступ декларантів до інформації про порядок здійснення митного контролю.

Митний контроль в Україні здійснюється в рамках визначених законодавством форм і методів. Митний контроль здійснюється безпосередньо посадовими особами митних органів.

Форма митного контролю – це зовнішній вираз контрольних та організаційних дій, які реалізуються в певних процесуальних документах за результатами діяльності суб'єктів контролю.

Метод митного контролю – це сукупність прийомів та способів, які спрямовані на виконання завдань контрольної діяльності [23, с. 162].

Іншими словами, форми митного контролю визначають, що саме роблять митні органи для досягнення цілей контролю, а методи митного контролю – як саме вони це роблять.

Вибір форм і методів митного контролю залежить від різних факторів, таких як:

- вид товарів, що переміщуються через митний кордон: для різних категорій товарів можуть застосовуватися різні форми та методи контролю;
- митний режим, на який переміщуються товари: наприклад, для товарів, що переміщуються під митним режимом імпорту, застосовуються більш жорсткі форми та методи контролю, ніж для товарів, що переміщуються під митним режимом експорту;
- рівень ризику порушення митного законодавства: до товарів, які з більшою ймовірністю можуть бути предметом порушень, застосовуються більш ретельні форми та методи контролю.

Важливо зазначити, що форми та методи митного контролю не є статичними. Вони постійно вдосконалюються з урахуванням нових викликів та загроз, які виникають у сфері митної справи.

Розуміння сутності форм і методів митного контролю є важливим для всіх учасників зовнішньоекономічної діяльності. Це дозволяє їм краще орієнтуватися в митних процедурах, діяти в рамках законодавства та мінімізувати ризики виникнення проблем при переміщенні товарів через митний кордон України.

Ст. 336 Митного кодексу України передбачено 9 форм митного контролю [6]. Тож охарактеризуємо кожну з цих форм окремо.

1. Перевірка документів та відомостей, які надаються митним органам під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, є однією з основних форм митного контролю. Її мета – забезпечити достовірність та повноту інформації про товари, що переміщуються, а також відповідність їх переміщення вимогам митного законодавства [6].

Документи, які підлягають перевірці:

- митна декларація як основний документ, що містить інформацію про товари, що переміщуються, їх митний режим, декларанта та інші дані;
- товарно-транспортні документи, тобто накладні, коносаменти, авіаційні накладні тощо, які підтверджують факт перевезення товарів та їх маршрут;
- комерційні документи, тобто рахунки-фактури, контракти купівлі-продажу тощо, які визначають вартість товарів та умови їх купівлі-продажу;
- інші документи, зокрема сертифікати походження, дозволи, ліцензії тощо, які можуть бути необхідні для переміщення певних категорій товарів.

Відомості, які підлягають перевірці:

- інформація про декларанта (його місцезнаходження, реєстраційні дані, контактна інформація тощо);
- інформація про товари (їх найменування, код УКТЗЕД, країна походження, кількість, вартість тощо);
- інформація про транспортний засіб (його марка, модель, номерні знаки, країна реєстрації тощо);
- інша інформація (маршрут перевезення товарів, відомості про страхування тощо).

Дана форма митного контролю проводиться такими методами:

- візуальний огляд (перевірка автентичності документів, їх відповідності вимогам законодавства, а також відповідності товарів інформації, що міститься в документах);
- документальна ревізія (детальний аналіз документів з метою виявлення невідповідностей та розбіжностей);
- інформаційний запит (направлення запитів до інших державних органів, а також до іноземних митних органів, для отримання додаткової інформації про товари, декларанта або інші аспекти переміщення товарів);
- фізичний контроль (огляд та догляд товарів з метою перевірки їх відповідності інформації, що міститься в документах, а також для виявлення заборонених або обмежених у переміщенні товарів) [6; 29].

Перевірка документів та відомостей забезпечує правильне визначення митного режиму товарів, адже від цього залежить розмір митних платежів, які має сплатити декларант; виявляє порушення митного законодавства (контрабанда, несплата митних платежів, переміщення заборонених або обмежених у переміщенні товарів тощо); сприяє захисту економічних інтересів України, бо запобігає незаконному ввезенню на територію країни товарів, що шкодять вітчизняним виробникам; забезпечує надходження коштів до бюджету України, бо митні платежі є одним із важливих джерел доходів державного бюджету.

Перевірка документів та відомостей є важливою складовою частиною митного контролю. Її ретельне та неупереджене проведення сприяє досягненню цілей митного контролю та забезпечує дотримання митного законодавства України.

2. Митний огляд (огляд та переогляд товарів, транспортних засобів комерційного призначення, огляд та переогляд ручної поклажі та багажу, особистий огляд громадян) [6]. Митний огляд – це одна з форм митного контролю, яка проводиться з метою перевірки законності переміщення через митний кордон України товарів і транспортних засобів; співвідношення фактичних характеристик товарів та транспортних засобів з інформацією, зазначеною в документах, що надаються митному органу для оформлення.

Види митного огляду:

- огляд та переогляд товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що проводиться у присутності особи, яка переміщує товари/транспортні засоби через кордон, або за участю двох понятих, якщо власник відсутній. Рішення про проведення огляду приймає керівник митного органу або його заступник. Огляд відбувається у стислі строки;
- огляд та переогляд ручної поклажі та багажу може проводитися безпосередньо в місцях перебування або тимчасового зберігання подорожніх, а також у митних органах. Не потребує попереднього рішення керівництва. Може проводитися методом використанням технічних засобів;

- особистий огляд громадян проводиться лише за наявності достатніх підстав вважати, що особа приховує товари, заборонені до переміщення через кордон, здійснюється в спеціально обладнаних приміщеннях митних органів особами однієї статі з тією, що оглядається [6].

Порядок проведення митного огляду полягає в тому, що митник пред'являє службове посвідчення та роз'яснює мету огляду. Огляду піддаються товари, транспортні засоби, ручна поклажа, багаж, а у виняткових випадках – й особи. Огляд проводиться з дотриманням правил, які мінімізують шкоду товарам. За результатами огляду складається протокол, який підписується оглядаючим та особою, яка була присутня при ньому.

3. Облік товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України [6]. Ця форма контролю полягає у фіксування інформації про товари та транспортні засоби, які переміщуються через митний кордон України, з метою забезпечення дотримання митного законодавства України; запобігання порушенням митних правил; сприяння законному переміщенню товарів та транспортних засобів через митний кордон України.

Облік здійснюється шляхом подання митним органам наступних документів: Митна декларація, товарно-транспортний документ на перевезення (залізнична накладна (УМВС (СМГС), ЦІМ (CIM)), авіаційна накладна (Air Waybill), коносамент (Bill of Lading) тощо), зовнішньоекономічний договір, рахунок (Invoice) або інший документ, який визначає вартість товару, інші документи, які можуть знадобитися, залежать від конкретної ситуації.

Методи, які можуть використовуватися при здійсненні обліку товарів та транспортних засобів комерційного призначення:

- ведення митних реєстрів;
- використання електронних систем обліку;
- пломбування транспортних засобів та контейнерів;
- проведення оглядів товарів та транспортних засобів;
- інші методи, що не суперечать митному законодавству України [26].

4. Усне опитування громадян та посадових осіб підприємств. Згідно зі статтею 342 Митного кодексу України, усне опитування громадян та посадових осіб підприємств є однією з форм митного контролю [6]. Це означає, що посадові особи митних органів мають право опитувати таких осіб з метою отримання інформації, що має значення для здійснення митного контролю.

Мета усного опитування:

- з'ясувати обставини переміщення товарів через митний кордон України;
- перевірити достовірність відомостей, зазначених у митній декларації або інших документах;
- виявити порушення митного законодавства.

Усному опитуванню можуть бути піддані громадяни, які переміщують товари через митний кордон України; посадові особи підприємств, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність; інші особи, які володіють інформацією про переміщення товарів через митний кордон України.

Усне опитування проводиться за місцем перебування особи, яка опитується, або в митному органі. Посадова особа митного органу, яка проводить опитування, зобов'язана пред'явити своє службове посвідчення та роз'яснити особі, яка опитується, її права та обов'язки. Опитування проводиться державною мовою або мовою, зрозумілою особі, яка опитується. За результатами опитування складається протокол, який підписується посадовою особою митного органу та особою, яка опитується.

Усне опитування не може тривати більше двох годин. Особа, яка опитується, має право відмовитися від давання свідчень, які можуть бути використані проти неї; За надання неправдивої інформації особа може бути притягнута до відповідальності згідно з законодавством України [6; 25].

Загалом, усне опитування є цінним інструментом митного контролю, який може бути використаний для отримання важливої інформації про переміщення товарів через митний кордон України.

5. Огляд територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних складів, вільних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших

місць, де знаходяться товари, транспортні засоби комерційного призначення, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою відповідно до законодавства покладено на митні органи згідно з п. 5 ч. 1 ст. 336 Митного кодексу України є однією з форм митного контролю [6].

Мета огляду:

- перевірити відповідність фактичного стану товарів та транспортних засобів, що підлягають митному контролю, даним, зазначеним у митній декларації та інших документах;
- виявити порушення митного законодавства;
- контролювати діяльність, за якою контроль покладено на митні органи.

Огляд проводиться посадовими особами митних органів з дотриманням вимог, встановлених Митним кодексом України та іншими нормативно-правовими актами. Під час огляду посадова особа митного органу має право:

- оглядати товари та транспортні засоби;
- вивчати документи, що стосуються товарів та транспортних засобів;
- допитувати працівників підприємства, де проводиться огляд;
- вилучати зразки товарів;
- проводити інші дії, необхідні для здійснення митного контролю.

За результатами огляду складається протокол, у якому фіксуються всі виявлені факти. Протокол підписується посадовою особою митного органу та представником підприємства, де проводився огляд. У разі виявлення порушень митного законодавства до порушників застосовуються санкції, передбачені чинним законодавством України [6].

6. Перевірка обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем [6]. Мета перевірки обліку товарів – перевірити відповідність даних, що містяться в обліку товарів, фактичному стану товарів; виявити порушення митного законодавства.

Суб'єкти перевірки обліку товарів:

- підприємства, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність;
- фізичні особи, які переміщують товари через митний кордон України;

- інші особи, які ведуть облік товарів, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем.

Перевірка обліку товарів проводиться за наявності підстав, передбачених Митним кодексом України. Під час перевірки посадова особа митного органу має право:

- ознайомитися з обліковими документами;
- провести інвентаризацію товарів;
- вилучити зразки товарів;
- допитувати працівників підприємства, де проводиться перевірка;
- проводити інші дії, необхідні для здійснення митного контролю.

За результатами перевірки складається протокол, у якому фіксуються всі виявлені факти. Протокол підписується посадовою особою митного органу та представником підприємства, де проводилася перевірка. У разі виявлення порушень митного законодавства до порушників застосовуються санкції, передбачені чинним законодавством України [6].

7. Проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів [6]. Метою документальних перевірок є перевірка дотримання суб'єктами господарювання вимог законодавства України з питань митної справи; виявлення порушення митного законодавства; забезпечення правильного нарахування та сплати митних платежів.

Документальні перевірки проводяться за наявності підстав, передбачених Митним кодексом України. Під час перевірки посадова особа митного органу має право:

- витребувати та вивчити документи, що стосуються зовнішньоекономічної діяльності суб'єкта господарювання;
- провести інвентаризацію товарів;
- перевірити наявність та відповідність маркування товарів;
- допитувати працівників суб'єкта господарювання;

- проводити інші дії, необхідні для здійснення митного контролю.

За результатами перевірки складається акт, у якому фіксуються всі виявлені факти. Акт підписується посадовою особою митного органу та представником суб'єкта господарювання, у якого проводилася перевірка. У разі виявлення порушень митного законодавства до порушників застосовуються санкції, передбачені чинним законодавством України [6; 22].

8. Направлення запитів до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав для встановлення автентичності документів, поданих митному органу [6]. Це означає, що митні органи України мають право надсилати запити до інших органів влади, як в Україні, так і за кордоном, щоб перевірити достовірність документів, які їм подають.

Мета таких запитів:

- переконатися, що документи є справжніми та не були підроблені;
- отримати додаткову інформацію про товари, які переміщуються через митний кордон України;
- виконати інші завдання, пов'язані з митним контролем.

Предметом запитів можуть бути такі документи, як інвойси, контракти, сертифікати походження, митні декларації, інші документи, які мають значення для митного контролю.

Рішення про направлення запиту приймається посадовою особою митного органу. Запит складається у письмовій формі та містить всю необхідну інформацію про документи, які підлягають перевірці. Запит надсилається до відповідного органу влади за допомогою офіційних каналів зв'язку. Орган влади, який отримав запит, зобов'язаний надати відповідь протягом певного строку. Відповідь органу влади враховується митним органом при прийнятті рішення про пропуск товарів через митний кордон України.

Направлення запитів до інших органів не є обов'язковою формою митного контролю. Митний орган може використовувати цю форму контролю лише у випадках, коли це необхідно для виконання своїх функцій. Орган влади,

який отримав запит, має право відмовитися від надання відповіді, якщо запит не відповідає встановленим вимогам.

9. Пост-митний контроль – це форма митного контролю, яка здійснюється після випуску товарів для вільного обігу на митній території. України [6].

Мета пост-митного контролю полягає у:

- перевірці правильності та достовірності інформації, що міститься у митній декларації та інших документах, які були подані при оформленні товарів;
- запобіганні порушенням митного законодавства України.

Основними принципами пост-митного контролю є: вибірковість, ризикоорієнтованість, співпраця. Тобто пост-митний контроль застосовується не до всіх товарів, а лише до тих, щодо яких виникають підозри у порушенні митного законодавства. Вибір методів пост-митного контролю залежить від рівня ризиків, пов'язаних з певними товарами, декларантами або транзакціями. Пост-митний контроль проводиться з урахуванням інформації, отриманої від інших органів державної влади та іноземних митних органів.

Методами пост-митного контролю як форми митного контролю є:

- документальна перевірка, тобто вивчення митної декларації, комерційних та інших документів, що стосуються товарів;
- фізичний контроль, тобто огляд товарів, їх ідентифікація, взяття проб та проведення лабораторних досліджень;
- інші методи, зокрема опитування декларанта, отримання інформації від свідків, аналіз фінансової інформації тощо.

Пост-митний контроль проводиться протягом 30 календарних днів з дня випуску товарів для вільного обігу на митній території України. Якщо в ході пост-митного контролю не буде виявлено порушень митного законодавства, декларант вважається таким, що виконав свої зобов'язання. Якщо в ході пост-митного контролю буде виявлено порушення митного законодавства, до декларанта можуть бути застосовані санкції, передбачені МК та КК України [6].

Перевагами пост-митного контролю є спрощення та прискорення митного оформлення. Завдяки тому, що більшість контрольних заходів здійснюються після випуску товарів, декларанти можуть швидше отримати свої товари. Крім того, зниження рівня порушень, адже завдяки ризикоорієнтованому підходу та застосуванню ефективних методів контролю пост-митний контроль сприяє зниженню рівня порушень митного законодавства.

З урахуванням вищенаведеного, слід зазначити, що форми митного контролю можна поділити на два види: форми документального контролю та форми фактичного (фізичного) контролю, що відображено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3.

Форми митного контролю

<table>
<tr><th>Форми фактичного (фізичного) контролю</th><th>Форми документального контролю</th></tr>
<tr><td>Огляд вантажу: митні органи можуть оглядати вантаж, щоб перевірити, чи він відповідає опису в декларації та чи не містить заборонених чи обмежених товарів</td><td>Перевірка документів таких як декларації митної вартості, товарні накладні тощо</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Перевірка та огляд території та об'єктів на складах тимчасового зберігання, митних складах, вільних митних зонах, в магазинах безмитної торгівлі та інших місцях, де знаходяться товари, комерційні транспортні засоби, що підлягають митному контролю.</td><td>Облік товарів і транспортних засобів комерційного призначення</td></tr>
<tr><td>Усне опитування</td></tr>
<tr><td>Перевірка обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем</td></tr>
<tr><td>Інші види контролю:
- рентген-огляд (рентген-апарати для перевірки вантажу та речей),
- відправлення зразків на аналіз.</td><td>Митний огляд: огляд митних декларацій та інших документів, що пов'язані з митними платежами, для виявлення порушень митних правил</td></tr>
</table>

Джерело: [6; 17].

Обидві форми митного контролю в Україні важливі для забезпечення митної безпеки та належного дотримання митних правил. Документальна форма перевірки дозволяє перевірити справжність документа і його

відповідність закону, але фактична форма перевірки забезпечує фактичну узгодженість документа і товарів та допомагає виявити незаконні дії, пов'язані з переміщенням товарів.

Митні органи України використовують різні методи митного контролю, які можна поділити на дві групи:

1. Неінвазивні методи:

- документальний контроль (перевірка документів, що підтверджують походження, вартість та інші характеристики товарів);
- аналіз ризиків (оцінка ймовірності порушення митних правил на основі певних критеріїв);
- використання інформаційних систем (порівняння даних про товари з базами даних митних органів та інших державних органів);
- сканування (використання рентгенівського, гамма-променевого та інших видів сканування для виявлення контрабанди та інших заборонених товарів);
- огляд товарів (візуальний огляд товарів без їх розпакування).

2. Інвазивні методи:

- розпакування та огляд товарів, тобто детальний огляд товарів з розпакуванням тари, транспортних засобів тощо;
- відбір проб та проведення лабораторних досліджень для визначення їх характеристик;
- проведення експертизи товарів для визначення їх походження, автентичності, вартості тощо [15; 26].

Митний орган обирає методи митного контролю з урахуванням виду товарів, їх вартості, країни походження, наявності ризиків порушення митних правил та інших факторів. Окрім вищезазначених методів, митні органи України також можуть використовувати інші методи митного контролю, передбачені законодавством.

Таким чином, форми та методи митного контролю відіграють важливу роль у забезпеченні економічної безпеки та розвитку України. Їхня ефективність напряму впливає на державний бюджет, захист національного

ринку, боротьбу з організованою злочинністю, стимулювання легальної торгівлі.

Так, митні платежі є значним джерелом надходжень до бюджету України. Забезпечення повноцінного надходження цих коштів залежить від здатності митних органів виявляти та запобігати порушенням митного законодавства. Незаконне ввезення на територію України контрафактної, неякісної або небезпечної продукції завдає шкоди вітчизняним виробникам, призводить до втрати робочих місць та шкодить здоров'ю громадян. Митний контроль допомагає запобігти таким негативним наслідкам.

Митний канал часто використовується для незаконного переміщення через кордон таких товарів, як зброя, наркотики, тютюнові вироби та інші. Ефективний митний контроль є одним з інструментів боротьби з цією злочинністю. Сприятливий бізнес-клімат, де чітко дотримуються правила митного контролю, стимулює легальну зовнішньоекономічну діяльність, що сприяє економічному зростанню країни.

Окрім вищезазначеного, митний контроль допомагає запобігати незаконному ввезенню на територію України небезпечних відходів, тварин та рослин, які можуть становити загрозу для довкілля. Митний контроль допомагає запобігати незаконному ввезенню на територію України контрафактної продукції, що порушує права власників інтелектуальної власності. Дані, які збираються під час митного контролю, використовуються для аналізу зовнішньоекономічної діяльності України, що допомагає у прийнятті обґрунтованих рішень у сфері економічної політики.

Отже, вдосконалення форм та методів митного контролю є одним із пріоритетних напрямків розвитку митної справи в Україні. Це потребує постійного оновлення нормативно-правової бази, впровадження сучасних технологій та методів контролю, а також підвищення кваліфікації митних кадрів.

РОЗДІЛ 3
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ У СФЕРІ МИТНОЇ СПРАВИ

Ми живемо в динамічному світі, де економічні та політичні процеси постійно змінюються. Це, безсумнівно, впливає на сферу митної справи, яка відіграє важливу роль у регулюванні міжнародної торгівлі та захисті економічних інтересів держави.

Ефективна робота митних органів є ключовою для забезпечення надходжень до бюджету, протидії контрабанді та захисту внутрішнього ринку від неякісної та небезпечної продукції. Однак, протягом останніх років система митного контролю стикається з низкою проблем, які потребують вирішення.

У цьому розділі ми розглянемо актуальні проблеми в роботі митних органів, такі як бюрократія, корупція, недостатнє фінансування, застарілі методи контролю, нестача кваліфікованих кадрів. Крім того, запропонуємо можливі шляхи вдосконалення діяльності митних органів, включаючи впровадження нових технологій, реформування структури та методів роботи, підвищення рівня кваліфікації співробітників, посилення боротьби з корупцією. Також окреслимо перспективи розвитку митної справи в Україні, враховуючи інтеграцію до Європейського Союзу, розвиток електронної комерції та інші сучасні тренди.

Бюрократія є значною проблемою для діяльності контролюючих органів у сфері митної справи в Україні. Її негативний вплив проявляється у багатьох аспектах. Бюрократичні процедури часто є надмірно складними, заплутаними та потребують багато часу для виконання. Це призводить до затримок у оформленні митних декларацій, випуску товарів та інших митних операцій, що негативно впливає на діяльність українського бізнесу та економіку загалом.

Бюрократичні процедури створюють сприятливі умови для корупції, оскільки вони дають чиновникам можливість використовувати свою дискреційну владу для отримання неправомірної вигоди. Це шкодить

верховенству права, підриває довіру до митних органів та призводить до втрат бюджетних надходжень. Бюрократичні правила та процедури часто є непрозорими та незрозумілими для платників податків. Це ускладнює дотримання митного законодавства та може призвести до невиправданих санкцій та штрафів. Бюрократична система часто призводить до низької мотивованості та кваліфікації персоналу митних органів. Це пов'язано з низькою оплатою праці, обмеженими можливостями для кар'єрного росту та авторитарним стилем управління [24].

На нашу думку, для вирішення проблеми бюрократії в митній сфері України необхідно вжити комплексу заходів, зокрема слід:

- спростити та автоматизувати максимально можливу кількість митних процедур за допомогою сучасних інформаційних технологій. Це дозволить скоротити час оформлення митних декларацій, випуску товарів та інших митних операцій, а також зменшити ризик помилок та корупції;
- забезпечити прозорість митних правил та процедур шляхом їх публікації на веб-сайтах митних органів та проведення роз'яснювальних заходів для платників податків;
- підвищити мотивованість та кваліфікацію персоналу митних органів шляхом підвищення рівня їх оплати праці, надання можливостей для кар'єрного росту та вдосконалення системи навчання;
- запровадити дієві антикорупційні заходи, такі як декларування майна та доходів митників, проведення регулярних перевірок їх діяльності та застосування жорстких санкцій до тих, хто порушує закон.

Вирішення проблеми бюрократії в митній сфері України є важливим завданням, яке потребує системного та комплексного підходу. Це дозволить покращити інвестиційний клімат, стимулювати розвиток українського бізнесу та сприяти економічному зростанню країни. Окрім вищезазначеного, важливо також зазначити, що проблема бюрократії в митній справі України не є унікальною. З подібними проблемами стикаються й інші країни, тому важливо вивчати та переймати кращий досвід інших країн у цій сфері.

Також важливо залучати до вирішення проблеми бюрократії громадянське суспільство та представників бізнесу. Їхні знання та досвід можуть бути корисними для розробки та впровадження ефективних антибюрократичних заходів. Врешті-решт, вирішення проблеми бюрократії в митній справі України потребуватиме політичної волі та рішучих дій з боку влади. Тільки комплексний та системний підхід до цієї проблеми дозволить створити прозору, ефективну та некорумповану митну службу, яка буде сприяти розвитку української економіки.

Зауважимо, що корупція є серйозною проблемою, яка негативно впливає на всі сфери життя суспільства, включаючи й діяльність контролюючих органів у сфері митної справи. Корупційні схеми на митниці призводять до недоотримання державою значних сум коштів. Це негативно впливає на фінансування важливих соціальних програм, інфраструктурних проектів та інших державних видатків. Корупційні збори та платежі, які сплачують імпортери та експортери, лягають додатковим тягарем на вартість товарів. Це робить їх дорожчими для споживачів і знижує конкурентоспроможність української економіки.

Корупція на митниці сприяє незаконному переміщенню товарів через кордон, включаючи контрабанду, наркотики, зброю та інші заборонені предмети. Це шкодить здоров'ю та безпеці людей, а також підриває легальний бізнес. Корупційні дії митників підривають довіру громадян до влади та державних інституцій. Це призводить до зростання соціальної напруги та послаблення держави [27].

На наше переконання, для боротьби з корупцією у митній сфері треба:

- зробити діяльність митних органів максимально прозорою та підзвітною громадськості. Це можна зробити шляхом публікації інформації про митні правила та процедури, а також забезпечення доступу громадян до інформації про діяльність митників;

- підвищити рівень оплати праці. Низька зарплата митників робить їх більш схильними до корупції. Тому необхідно підвищити рівень оплати праці до конкурентноспроможного рівня;

- запровадити жорсткі санкції за корупційні дії митників, включаючи звільнення з роботи, кримінальне переслідування та конфіскацію майна;

- сприяти застосуванню сучасних технологій, таких як електронні декларації та електронний контроль, може допомогти уникнути корупційних схем;

- залучати громадськість до боротьби з корупцією, яка відіграє важливу роль у боротьбі з корупцією, повідомляючи про корупційні дії митників.

Варто зазначити, що боротьба з корупцією – це комплексне завдання, яке потребує системних зусиль з боку держави, громадськості та бізнесу. Тільки спільними зусиллями можна подолати цю проблему та зробити митну службу дійсно ефективним інструментом захисту економічних інтересів України.

Так, недостатнє фінансування теж є однією з ключових проблем, з якими стикаються контролюючі органи у сфері митної справи. Це негативно впливає на їхню здатність виконувати свої функції, що, в свою чергу, призводить до низки негативних наслідків. Нестача коштів призводить до дефіциту кадрів, технічного обладнання та інших ресурсів, необхідних для ефективного контролю за переміщенням товарів через кордон. Це робить митницю більш вразливою до корупції та контрабанди.

Низька зарплата та відсутність належних умов праці демотивують митників та призводять до плинності кадрів. Це негативно впливає на професіоналізм та ефективність роботи митних органів. Нестача коштів на оновлення технічного обладнання робить митницю менш ефективною та конкурентоспроможною. Застарілі технології ускладнюють процес митного оформлення та роблять його більш схильним до помилок.

Найбільш очевидним, на нашу думку, рішенням проблеми недостатнього фінансування є збільшення бюджетних асигнувань на потреби митниці. Це дозволить покращити умови праці митників, закупити сучасне технічне

обладнання та інші ресурси, необхідні для ефективного виконання їхніх функцій. Можна також розглянути можливість впровадження нових джерел фінансування митниці, наприклад, шляхом запровадження платних послуг або збільшення митних зборів. Важливо також оптимізувати роботу митних органів, щоб максимально ефективно використовувати наявні ресурси. Це може включати в себе скорочення бюрократичних процедур, впровадження нових технологій та підвищення кваліфікації митників.

Подолання проблеми недостатнього фінансування митниці потребує комплексного підходу. Тільки спільними зусиллями держави, громадськості та бізнесу можна зробити митницю дійсно ефективним інструментом захисту економічних інтересів України.

Застосування застарілих методів митного контролю також є однією з серйозних проблем, з якими стикаються контролюючі органи у сфері митної справи. Це негативно впливає на ефективність їхньої роботи, що, в свою чергу, призводить до низки негативних наслідків.

Застарілі методи контролю не дозволяють ефективно виявляти контрабанду, фальсифікат, інші незаконні товари, а також порушення митних правил. Це призводить до значних втрат бюджету та шкоди українській економіці. Застосування ручних методів контролю значно збільшує час, необхідний для оформлення товарів на митниці. Це створює затримки для імпортерів та експортерів, негативно впливає на їхню діяльність та робить українську економіку менш конкурентоспроможною. Застарілі методи контролю, які ґрунтуються на людському факторі, більш схильні до корупції. Це підриває довіру до митних органів та негативно впливає на імідж України на міжнародній арені [19].

Вважаємо, що для подолання проблеми застосування застарілих методів митного контролю необхідно активно впроваджувати сучасні технології митного контролю, такі як електронні декларації, автоматизовані системи ризико-орієнтованого контролю, сканування товарів тощо. Це дозволить значно підвищити ефективність контролю та скоротити час митного оформлення.

Важливо забезпечити підготовку кадрів для роботи з сучасними технологіями митного контролю. Це потребує проведення навчальних програм та тренінгів для митників. Корисно також співпрацювати з міжнародними партнерами в цій сфері, обмінюватися досвідом та переймати кращі практики.

Перехід до сучасних методів митного контролю потребує значних інвестицій. Однак ці інвестиції окупляться за рахунок збільшення надходжень до бюджету, скорочення часу митного оформлення та зниження ризиків корупції.

Крім того, нестача кваліфікованих кадрів є однією з найгостріших проблем, з якими стикаються контролюючі органи у сфері митної справи в Україні. Нестача досвідчених митників призводить до того, що не всі товари проходять належну перевірку, що може призвести до контрабанди, ухилення від сплати митних платежів та інших порушень митного законодавства. Нестача митників призводить до збільшення черг на оформлення митних декларацій, що може призвести до затримки товарів на кордоні та додаткових витрат для бізнесу. Нестача кваліфікованих кадрів призводить до зростання рівня корупції в митних органах, оскільки митники, які не мають достатньої підготовки, можуть бути більш схильними до хабарів [31].

Для вирішення проблеми нестачі кваліфікованих кадрів у митних органах необхідно вжити таких заходів, підвищення заробітної плати митників, покращення умов праці митників, підвищення рівня підготовки митників.

Так, заробітна плата митників в Україні є однією з найнижчих серед державних службовців, що робить цю професію не надто привабливою для кваліфікованих фахівців. Збільшення заробітної плати митників може допомогти залучити до цієї сфери більше талановитих людей. Крім заробітної плати, важливо також забезпечити митників належними умовами праці, включаючи сучасне обладнання та програмне забезпечення, а також можливість для професійного розвитку. Необхідно посилити систему підготовки митників, щоб вони мали необхідні знання та навички для ефективного виконання своїх обов'язків. Це можна зробити шляхом розробки

нових навчальних програм, а також проведення регулярних тренінгів та семінарів.

Вирішення проблеми нестачі кваліфікованих кадрів у митних органах є важливим завданням, яке необхідно вирішувати для забезпечення ефективного функціонування митної системи України.

Окрім вищезазначених заходів, також важливо:

- збільшити прозорість роботи митних органів, що допоможе знизити рівень корупції та підвищити довіру до митної служби;
- впровадити новітні технології, що допоможе автоматизувати деякі процеси та звільнити митників від рутинної роботи, що дозволить їм зосередитися на більш складних завданнях;
- створити систему мотивації митників, що допоможе їм працювати більш ефективно та відповідально.

Далі розглянемо перспективи вдосконалення діяльності контролюючих органів у сфері митної справи. Так, інтеграція України до Європейського Союзу відкриває нові можливості для вдосконалення діяльності контролюючих органів у сфері митної справи. Зокрема, це може призвести до:

- гармонізації українського митного законодавства з законодавством ЄС шляхом спрощення процедури митного контролю та формування їх більш прозорими, що сприятиме розвитку міжнародної торгівлі;
- впровадження європейських стандартів митного контролю шляхом підвищення ефективності митного контролю та зниження рівня контрабанди та інших порушень митного законодавства;
- збільшення обміну інформацією між митними органами України та ЄС для кращої ідентифікації та розслідування митних злочинів;
- підвищення кваліфікації митників, адже ЄС пропонує різні програми навчання та тренінгів для митників, які допоможуть їм покращити свої знання та навички [28].

Інтеграція до ЄС також може призвести до деяких викликів для українських митних органів, наприклад, необхідність адаптувати свою роботу

до нових правил та процедур, збільшення конкуренції з боку європейських компаній, можливість зростання контрабанди та інших порушень митного законодавства. Незважаючи на ці виклики, інтеграція до ЄС є загалом позитивним фактором для розвитку української митної системи. Вона може допомогти зробити цю систему більш ефективною, прозорою та відповідати кращим європейським практикам.

Загалом, інтеграція до ЄС є стратегічно важливою метою для України, яка матиме значний позитивний вплив на розвиток української економіки, в тому числі на діяльність контролюючих органів у сфері митної справи.

Слід підкреслити, що розвиток електронної комерції створює нові виклики та можливості для контролюючих органів у сфері митної справи. З одного боку, електронна комерція ускладнює контроль за переміщенням товарів через митний кордон, оскільки транзакції часто здійснюються онлайн, без фізичного переміщення товарів. З іншого боку, електронна комерція відкриває нові можливості для автоматизації митних процедур та підвищення їх ефективності.

Вважаємо, що електронна комерція може бути використана для автоматизації таких митних процедур, як декларування товарів, розрахунок митних платежів та випуск товарів. Це може призвести до значного скорочення часу та витрат, пов'язаних з митним оформленням. Електронна комерція допоможе підвищити прозорість митних процесів, зробивши їх більш доступними для громадськості, що знизить рівень корупції та підвищить довіру до митних органів.

На наше переконання, електронна комерція допоможе полегшити обмін інформацією між митними органами різних країн, що сприятиме митникам у кращій ідентифікації та розслідуванні митних злочинів. Крім того, електронна комерція допоможе митним органам збирати та аналізувати більше даних про торгівлю для кращого розуміння тенденцій та ризиків в сфері міжнародної торгівлі.

Серед викликів, з якими стикаються контролюючі органи у сфері митної справи у зв'язку з розвитком електронної комерції, виділимо такі, як:

- необхідність адаптувати свою роботу до нових технологій;
- зростання ризиків контрабанди та інших порушень митного законодавства. Це пов'язано з тим, що електронна комерція ускладнює контроль за переміщенням товарів через митний кордон;
- необхідність захисту персональних даних громадян. Електронна комерція може призвести до збору та зберігання великої кількості персональних даних. Важливо, щоб ці дані були захищені від несанкціонованого доступу та використання.

Незважаючи на ці виклики, розвиток електронної комерції є загалом позитивним фактором для розвитку митної системи України. Він може допомогти зробити цю систему більш ефективною, прозорою та відповідати кращим світовим практикам.

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що вирішення проблем та реалізація перспектив вдосконалення діяльності контролюючих органів у сфері митної справи потребуватиме комплексного підходу та значних зусиль з боку держави. Це допоможе зробити українську митну систему більш ефективною, прозорою та відповідати кращим світовим практикам, що сприятиме розвитку міжнародної торгівлі, стимулюватиме інновації та підвищуватиме конкурентоспроможність української економіки.

ВИСНОВКИ

Метою роботи було визначення особливостей діяльності контролюючих органів у сфері митної справи, виокремлення проблем та перспектив вдосконалення діяльності контролюючих органів у сфері митної справи. Виходячи із завдань робити, необхідно зробити наступні висновки.

1. Визначено поняття, принципи та функції митного контролю. Митний контроль в Україні – це сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм Митного кодексу України, законів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку. Дотримання принципів митного контролю гарантує, що всі дії митних органів здійснюються в рамках чинного законодавства та з повагою до прав та законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Завдяки чітко визначеним принципам митний контроль стає більш ефективним, оскільки він чітко орієнтований на досягнення поставлених цілей. До функцій митного контролю належать: забезпечення реалізації митного законодавства, національної та економічної безпеки України; забезпечення дозвільного порядку переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України; запобігання проникненню на територію України заборонених товарів; стягнення митних платежів; забезпечення переміщення валюти через митний кордон України; створення умов задля збільшення товарообігу; забезпечення законних прав фізичних та юридичних осіб; співробітництво з митними органами інших держав тощо.

2. Проаналізовано правові та організаційні основи діяльності контролюючих органів у сфері митної справи. Правові основи діяльності контролюючих органів у сфері митної справи в Україні ґрунтуються на таких нормативно-правових актах, як Конституція України, міжнародні договори, до яких приєдналася Україна, Митний кодекс України, Податковий кодекс України, інші закони України, акти Кабінету Міністрів України, накази

Державної митної служби України тощо. В Україні систему митного контролю очолює Державна митна служба України. Державна податкова служба України відповідає за адміністрування акцизного податку на імпортовані товари, який є одним з основних джерел митних доходів. Державна прикордонна служба України тісно співпрацює з ДМС України для забезпечення ефективного митного контролю. Крім того, контролюючими органами у сфері митної справи є Міністерство фінансів України, Служба безпеки України, Національний банк України, Національна поліція України та інші.

3. Окреслено структуру та функції Державної митної служби України. Правовий статус Державної митної служби України регулюється Конституцією України, Митним кодексом України, Указом Президента України «Про Державну митну службу України» від 29.11.1996 року та Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України» від 06.03.2019 року № 227. Держмитслужба здійснює повноваження безпосередньо та через територіальні органи. До територіальних органів Держмитслужби належать митниці та спеціалізовані органи. Основні повноваження Державної митної служби України: реалізація державної митної політики, здійснення митного контролю, боротьба з правопорушеннями у сфері митної справи, інші повноваження.

4. Проаналізовано форми та методи митного контролю в Україні. Форми митного контролю визначають, що саме роблять митні органи для досягнення цілей контролю, а методи митного контролю – як саме вони це роблять. Ст. 336 Митного кодексу України передбачено 9 форм митного контролю, зокрема такі, як перевірка документів та відомостей, митний огляд, облік товарів, транспортних засобів, усне опитування громадян та посадових осіб, огляд територій та приміщень, перевірка обліку товарів, проведення документальних перевірок, направлення запитів до інших державних органів, пост-митний контроль. Форми та методи митного контролю відіграють важливу роль у забезпеченні економічної безпеки та розвитку України. Їхня

ефективність напряму впливає на державний бюджет, захист національного ринку, боротьбу з організованою злочинністю, стимулювання легальної торгівлі.

5. З’ясовано проблеми та перспективи вдосконалення діяльності контролюючих органів у сфері митної справи. Розглянуто актуальні проблеми в роботі митних органів, такі як бюрократія, корупція, недостатнє фінансування, застарілі методи контролю, нестача кваліфікованих кадрів. Крім того, запропоновано можливі шляхи вдосконалення діяльності митних органів, включаючи впровадження нових технологій, реформування структури та методів роботи, підвищення рівня кваліфікації співробітників, посилення боротьби з корупцією. Також окреслено перспективи розвитку митної справи в Україні, враховуючи інтеграцію до Європейського Союзу, розвиток електронної комерції та інші сучасні тренди. Вирішення проблем та реалізація перспектив вдосконалення діяльності контролюючих органів у сфері митної справи потребуватиме комплексного підходу та значних зусиль з боку держави.

Отже, мета роботи досягнута, завдання виконані.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80 (дата звернення: 27.03.2024)

2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності : Міжнародний документ від 15.11.2000. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789#Text (дата звернення: 30.03.2024)

3. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Кіотська конвенція) : Міжнародний документ від 18.05.1973. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#Text (дата звернення: 25.03.2024)

4. Угода про заснування Світової організації торгівлі: Міжнародний документ від 15.04.1994. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_342#Text (дата звернення: 17.03.2024)

5. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text (дата звернення: 15.04.2024)

6. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text (дата звернення: 15.03.2024)

7. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (дата звернення: 17.03.2024)

8. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 № 2229-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text___ (дата звернення: 13.04.2024)

9. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text (дата звернення: 15.04.2024)

10. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text (дата звернення: 13.04.2024)

11. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 03.04.2003 № 661-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text (дата звернення: 20.04.2024)

12. Про Державну митну службу України : Указ Президента України від 29.11.1996 № 1145/96. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1145/96#Text (дата звернення: 29.03.2024)

13. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 № 227. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text (дата звернення: 15.03.2024)

14. Артюх О. В., Нікітіна О. О. Митний контроль в Україні: сучасний стан та напрямки його вдосконалення: The 3 rd International scientific and practical conference - Modern research in world science‖ (June 12-14, 2022) SPC. Sciconf.com.ua‖, Lviv, Ukraine. 2022. С. 1466-1469.

15. Бережнюк І. Г., Мельник А. А. та ін. Митна енциклопедія: у 2 т. Т. 2. Хмельницький, 2019. 536 с.

16. Бережнюк І.Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти: монографія. Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2019. 543 с.

17. Бухарєва Ю. В. Завдання та функції Державної митної служби України як суб’єкта протидії порушенням митних правил. Європейські перспективи. 2024. № 1. С. 193-200.

18. Герчаківський С.Д. Митна справа. Навч. посіб. Тернопіль: Вектор, 2020. 316 с.

19. Годованець О. В. Митний контроль: сутність та економічний зміст. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. Вип. 20. Ч. 1. С. 159-163.

20. Голинський Ю., Гриник І. Митний контроль в Україні та напрями його вдосконалення. Молодий вчений. 2019. Вип. 10 (74). С. 646-650.

21. Гребельник О. П. Специфіка формування митно-тарифних відносин у контексті становлення світової цивілізації. Економічний вісник. Серія: Фінанси, облік, оподаткування. 2017. Вип. 1. С. 43–51.

22. Гуцул І.А. Митна політика зарубіжних країн: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 198 с.

23. Демчук М.В. Митні правопорушення: запобігання та протидія в контексті зарубіжного досвіду. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. 2019. Вип. 4. Т. 30 (69). С. 160-165.

24. Доротич С. Адаптація митного законодавства України до європейських та міжнародних норм. Публічне адміністрування: теорія та практика. 2021. Вип. 1 (3). С. 11-16.

25. Дохват В. М. Митний контроль: фіскальні пріоритети та правове регулювання в Україні. Customs Control: Fiscal Priorities and Legal Regulation in Ukraine. Фінанси, банківська справа та страхування. 2021. С. 16–17.

26. Дуран М. М. Значення митної політики в системі державного регулювання. Науковий вісник НЛТУ України. 2019. Вип. 19 (1). С. 184−190.

27. Зайцев В. Є. Митна політика України в контексті євроінтеграційних відносин. Вісник економічної науки України. 2017. № 2 (33). С. 43–47.

28. Красівський О., Товт В. Особливості та проблеми здійснення митного контролю в контексті європейської інтеграції. Аспекти публічного управління. 2021. № 1. С. 106–111.

29. Куц В., Тищенко В. Проблеми на шляху протидії митним правилам та напрями їх вирішення. UNIVERSUM. 2024. Вип. 6. С. 13-18.

30. Лемеха Р. І. Історія становлення та розвитку інституту митних режимів в Україні. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. 2020. № 5. С. 57–63.

31. Лисиця А. О. Діяльність контролюючих органів в сфері митної справи. Міжнародний науковий журнал «Освіта і наука». 2023. Вип. 1 (34). С. 220-226.

32. Митне право: підручник / за заг. ред. О. П. Рябченко, Л. М. Дорофеєвої. Луцьк : Вежа-Друк, 2024. 548 с.

33. Мужев О. О. Імплементація сучасних заходів митної політики в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Вип. 18. С. 165-169.

34. Офіційний сайт Державної митної служби України. URL: https://customs.gov.ua/structure (дата звернення: 12.05.2024)

35. Петрук А. Р., Миколюк І. В. Теоретичні аспекти митного контролю: Збірник матеріалів Дев'ятої заочно-дистанційної наукової конференції студентів і молодих вчених. Тернопіль. ЗУНУ. 2022. Ч. 2. С. 98-99.

36. Речун О. Ю., Єрмолович М. О., Ковальчук В. О. Особливості сучасного митного регулювання в Україні: The 3rd International scientific and practical conference "Technologies in education in schools and universities"(January 23-26, 2024) Athens, Greece. International Science Group. 2024. С. 67-68.

37. Товт В. М. Сутність та особливості здійснення митного контролю. Ефективність державного управління. 2019. Вип. 1 (58). Ч. 1. С. 133-142.

38. Топчанюк В. Д. Організація митного контролю в Україні: проблеми та перспективи : КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, Ф-т фінансів, Каф. фінансів ім. Віктора Федосова. Київ. 2023. 66 с.

39. Buyadzha S. Positive experience of legal regulation of combating cybercrime in EU countries. European Political and Law Discourse. 2017. Vol. 4. Issue 4. C. 41–46.

40. Ronald F. Pol. Anti-money laundering: The world's least effective policy experiment? Together, we can fix it. Policy Design and Practice. 2020. № 1. P. 73–94.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Назва підрозділу	Функції
Апарат Державної митної служби України	Забезпечує загальне керівництво діяльністю Служби
Регіональні митниці	Здійснюють митний контроль та оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України
Спеціалізовані органи	Здійснюють митний контроль та оформлення товарів певної категорії, наприклад, акцизних товарів, транспортних засобів тощо
Самостійні відділи	Здійснюють специфічні функції, наприклад, аналітичну роботу, боротьбу з контрабандою тощо

ДОДАТОК Б

Форми фактичного (фізичного) контролю	Форми документального контролю
Огляд вантажу: митні органи можуть оглядати вантаж, щоб перевірити, чи він відповідає опису в декларації та чи не містить заборонених чи обмежених товарів	Перевірка документів таких як декларації митної вартості, товарні накладні тощо
Перевірка та огляд території та об'єктів на складах тимчасового зберігання, митних складах, вільних митних зонах, в магазинах безмитної торгівлі та інших місцях, де знаходяться товари, комерційні транспортні засоби, що підлягають митному контролю.	Облік товарів і транспортних засобів комерційного призначення
	Усне опитування
	Перевірка обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем
Інші види контролю: - рентген-огляд (рентген-апарати для перевірки вантажу та речей), - відправлення зразків на аналіз.	Митний огляд: огляд митних декларацій та інших документів, що пов'язані з митними платежами, для виявлення порушень митних правил